

Vodič za učenje kroz rad za poslodavce

EP4A

Get involved in EP4A:
European Partnerships for Apprenticeships

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SADRŽAJ

Uvod	3
1. Šta je dualno obrazovanje?	4
2. Pojmovi	5
3. Koristi dualnog obrazovanja	6
4. Kako se realizuje učenje kroz rad?	10
5. Potrebni uslovi za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca	10
6. Ugovori	12
7. Materijalno i finansijsko obezbeđenje učenika u dualnom obrazovanju	14
8. Instruktor	15
9. Ocenjivanje i ispiti u dualnom obrazovanju	16
10. Gde dobiti više informacija	17
11. Preporuke za poslodavce	18
12. Korisne adrese	20

Poštovani korisnici,

ovaj vodič je namenjen svima vama koji prepoznajete važnost i značaj uključivanja u sistem dualnog obrazovanja, ali i svima vama koji pokazujete želju da se navedenom sistemu pridružite. Osnovni cilj vodiča je da na jednom mestu dobijete sve neophodne informacije koje se tiču dualnog modela obrazovanja.

Uključivanjem u sistem dualnog obrazovanja postajete društveno odgovorni jer ostvarujete dobrobit za širu zajednicu kao i društvo u celini. Pored toga, pruža vam se mogućnost da učenika obučite u skladu sa veštinama i kompetencijama potrebnim vašem preduzeću.

Istovremeno, dualni model obrazovanja učenicima obezbeđuje lakšu primenu stručne teorije u praksi čime se podstiče bolje razumevanje sadržaja koji se uči u školi. Sa druge strane, dualno obrazovanje omogućava učenicima sticanje preduzetničkih veština u realnim uslovima kao i socijalnih kompetencija čime se osigurava brže uključivanje u posao nakon završenog srednjoškolskog obrazovanja.

1. ŠTA JE DUALNO OBRAZOVANJE?

Dualno obrazovanje je model u sistemu srednjeg stručnog obrazovanja u kome učenici kroz teorijsku nastavu u školi i učenje kroz rad kod poslodavca stiču, izgrađuju i usavršavaju znanje, veštine, sposobnosti, stavove i kompetencije, u skladu sa standardom kvalifikacije i planom i programom nastave i učenja.

U Republici Srbiji dualno obrazovanje je regulisano Zakonom o dualnom obrazovanju, koji će se primenjivati od školske 2019/2020. godine.

2. POJMOVI¹

„**Poslodavac**“ je pravno lice ili preduzetnik koji ispunjava propisane uslove za učenje kroz rad učenika u dualnom obrazovanju i čija delatnost omogućava ostvarivanje sadržaja propisanih odgovarajućim planom i programom nastave i učenja u dualnom obrazovanju.

„**Učenje kroz rad**“ je organizovan proces tokom koga učenici, pod vođstvom i nadzorom instruktora i koordinatora učenja kroz rad, u realnoj radnoj okolini kod poslodavca stiču kompetencije za rad u određenom zanimanju ili grupi zanimanja.

„**Instruktor**“ je lice zaposleno kod poslodavca, koje neposredno obezbeđuje da se tokom učenja kroz rad realizuju sadržaji propisani planom i programom nastave i učenja i odgovorno je da učenici steknu kompetencije propisane standardom kvalifikacije.

„**Koordinator učenja kroz rad**“ je lice zaposleno u srednjoj stručnoj školi, odnosno nastavnik praktične nastave, koji u saradnji sa instruktorem planira, prati, realizuje i vrednuje ostvarivanje učenja kroz rad kod poslodavca.

„**Plan realizacije učenja kroz rad**“ sadrži opis aktivnosti, mesto i dinamiku ostvarivanja učenja kroz rad i donosi se u saradnji škole i poslodavca.

1

Preuzeto iz Zakona o dualnom obrazovanju („Službeni glasnik RS“, broj 101/2017)

3. KORISTI DUALNOG OBRAZOVANJA Ža poslodavce koji učestvuju u dualnom obrazovanju:

- Omogućava se obuka učenika u skladu sa identitetom poslodavca i potrebnim veštinama.
- Učenici imaju mogućnost da se upoznaju sa alatima, uređajima i materijalima u preduzeću, čime se pojačava kvalitet praktične nastave.
- Poslodavac ima priliku da obučava potencijalnog budućeg radnika koji ima solidno teorijsko znanje. Učenici doprinose „svežini“ u preduzeću i generišu novu energiju i inovativnost. Činjenica je da smena generacija osigurava budućnost poslovanja.
- Omogućava se kontinuirano prilagođavanje sadržaja planova i programa nastave i učenja potrebama tržišta rada koje se stalno menja.
- Poslodavac ima veću mogućnost pronalaženja kompetentne radne snage jer sam proizvodi svoj kadar, pri čemu se mogu obučiti potencijalni kandidati za složenije poslove u preduzeću.
- Ostvaruje se ušteda u troškovima obuke novozaposlenog, jer je osoba već obučena.
- Praktična nastava učenika promoviše društvenu odgovornost preduzeća, odražava energiju, savremenost i posvećenost društvu. Na ovaj način preduzeće može dobiti medijsku pažnju i tako povećati svoju vidljivost.
- Veća je produktivnost zaposlenih.
- Ostvaruje se veća ušteda novca/vremena.

Za instruktora (lice zaposleno kod poslodavca):

- Instruktor može da prenese svoje znanje, profesionalne veštine i stečeno iskustvo novim generacijama.
- Dobija odgovornosti na višem nivou.
- Pruža mu se mogućnost da stekne ili unapredi veštine poput timskog rada, organizacije, rešavanja konflikta i komunikacije.
- Kontinuirano nadograđuje svoje znanje.
- U stalnom je kontaktu sa obrazovnim institucijama.
- Baviti se obukom učenika predstavlja znak poverenja i priznanja.

Za učenika

- Ospozobljen je za rad odmah po završetku školovanja.
- Stiče radne navike i iskustvo u realnim uslovima.
- Stiče praktične veštine i sposobnosti.
- Proverava, na praktičan način, da li ono što uči u školi odgovara njegovoj ličnosti, interesovanjima i kompetencijama.
- Razvija komunikaciju, međuljudske odnose i interakciju.
- Razvija timski duh, preduzimljivost i sposobnosti rešavanja problema.
- Razvija saznajne kapacitete.
- Učenje kroz rad podstiče samoinicijativu, kreativnost, inovativnost, samodisciplinu, samovrednovanje i odgovornost.
- Učenjem kroz rad u preduzeću povećava se motivacija učenika.
- U kontaktu je sa realnim poslovnim okruženjem i stiče profesionalno iskustvo.
- Kroz „obuku po meri“ rešava se problem nedostatka pojedinih veština koje su poslodavcu potrebne.
- Učiti kroz rad u ranom dobu u kombinaciji sa dobijanjem novčane nadoknade čini da učenik ima svest o tome kako se osamostaliti.
- Kraći je period uvođenja u posao.
- Praktična nastava u preduzeću olakšava tranziciju iz škole ka zaposlenju i povećava zapošljivost učenika.

Za koordinatora učenja kroz rad (lice zaposleno u srednjoj stručnoj školi)

- Upoznat je sa trendovima u određenom sektoru u preduzećima i to prenosi svojim učenicima.
- Može da ima pristup objektima, mašinama i inovativnim tehnologijama koje poseduju preduzeća.
- Kroz saradnju sa preduzećima utiče na ponudu obrazovnih profila kao i na ugled škole.
- Učestvuje u ispunjavanju misije srednjih stručnih škola, sa ciljem da učenici steknu veštine i kvalifikacije koje zadovoljavaju potrebe privrede.
- Uči motivisane, zrele i odgovorne učenike.

4. KAKO SE REALIZUJE UČENJE KROZ RAD?

Učenje kroz rad se realizuje u prostorijama kod poslodavca, u skladu sa školskim kalendarom tokom školske godine, u periodu 8–20 časova, najduže šest sati dnevno, odnosno 30 sati nedeljno, u skladu s planom i programom nastave i učenja.

POTREBNI USLOVI ZA IZVOĐENJE UČENJA KROZ RAD KOD POSLODAVCA

Realizacija učenja kroz rad zahteva od poslodavca da ispunи određene uslove, i to:

- da obavlja delatnost koja omogućava realizaciju sadržaja učenja kroz rad,
- da raspolaže sa odgovarajućim prostorom, opremom i sredstvima za rad,
- da raspolaže sa odgovarajućim brojem licenciranih instruktora,
- da su obezbeđene primene mera bezbednosti i zdravlja na radu u skladu sa zakonom,
- da nad njim nije pokrenut stečajni postupak ili postupak likvidacije,
- da odgovorno lice kod poslodavca i instruktor nisu osuđivani pravosnažnom presudom za krivično delo i
- da poslodavac nije pravnosnažno osuđivan za kaznena dela propisana zakonom kojim se uređuje sprečavanje zlostavljanja na radu.

6. UGOVORI

U dualnom obrazovanju međusobni odnosi između učenika, odnosno njihovih roditelja ili drugih zakonskih zastupnika i poslodavaca uređuju se "Ugovorom o učenju kroz rad".

Osnovni elementi koje jedan ugovor o učenju kroz rad treba da sadrži su:

- identifikacioni podaci poslodavca;
- ime i prezime učenika i njegova adresa stanovanja;
- ime i prezime roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika učenika i njegova adresa stanovanja;
- identifikacioni podaci škole koju učenik pohađa;
- naziv obrazovnog profila;
- potvrda zdravstvene ustanove da učenik ispunjava zdravstvene uslove za obrazovni profil;
- obaveza poslodavca da organizuje i realizuje učeniku učenje kroz rad u skladu sa planom i programom nastave i učenja;
- mesto i vreme realizacije učenja kroz rad;
- obaveza učenika da redovno obavlja učenje kroz rad kod poslodavca;
- obaveza učenika da poštuje interna akta poslodavca u delu koji se odnosi na vreme boravka, učenje i bezbednost učenika kod poslodavca;
- materijalno obezbeđenje učenika;
- finansijsko obezbeđenje učenika;
- period trajanja ugovora;
- razlozi za prestanak važenja i raskid ugovora;
- način rešavanja eventualnih sporova i
- datum i potpis ugovornih strana.

Pored Ugovora o učenju kroz rad, dualno obrazovanje prepoznaje i "Ugovor o dualnom obrazovanju", kojim se definiše međusobni odnos škole i poslodavca.

Osnovni elementi koje jedan ugovor o dualnom obrazovanju treba da sadrži su:

- naziv, sedište i matični broj poslodavca;
- naziv i sedište škole;
- obrazovni profil koji je predmet ugovora;
- obaveze poslodavca da izvodi učenje kroz rad o sopstvenom trošku;
- obaveze škole u vezi sa realizacijom učenja kroz rad;
- obaveze poslodavca u vezi sa realizacijom učenja kroz rad;
- plan i program realizacije učenja kroz rad;
- mesto i vremenski raspored realizacije učenja kroz rad;
- maksimalan broj učenika koje škola može uputiti na učenje kroz rad;
- broj licenciranih instruktora koje poslodavac obezbeđuje za te potrebe;
- period trajanja ugovora;
- razlozi za prestanak važenja i za raskid ugovora;
- način rešavanja eventualnih sporova i
- datum i potpisi ugovornih strana.

7. MATERIJALNO I FINANSIJSKO OBEZBEĐENJE UČENIKA U DUALNOM OBRAZOVANJU

Materijalno obezbeđenje učenika

Učeniku koji obavlja učenje kroz rad potrebno je da poslodavac obezbedi:

- sredstava i opremu za ličnu zaštitu na radu,
- naknadu stvarnih troškova prevoza od škole do mesta izvođenja učenja kroz rad i nazad, najviše u visini cene prevozne karte u javnom saobraćaju, ukoliko poslodavac nije obezbedio sopstveni prevoz,
- naknadu troškova ishrane u skladu sa opštim aktom poslodavca i
- osiguranje za slučaj povrede tokom učenja kroz rad kod poslodavca.

Poslodavac može da obezbedi učeniku i pokriće troškova smeštaja i ishrane u učeničkom domu.

Finansijsko obezbeđenje učenika

Učenik koji obavlja učenje kroz rad ima pravo na naknadu, koju obezbeđuje poslodavac. Naknada se isplaćuje jednom mesečno, a obuhvata neto iznos u visini 70% minimalne cene rada u skladu sa zakonom.

8. INSTRUKTOR

Da bi bio deo procesa učenja kroz rad, instruktor mora da:

- je u radnom odnosu kod poslodavca ili da samostalno obavlja delatnost;
- ima radno iskustvo od najmanje tri godine u odgovarajućem zanimanju za koja se učenik obrazuje u dualnom obrazovanju;
- ima najmanje isti nivo obrazovanja za odgovarajući obrazovni profil za koji se učenik školuje;
- poznaje jezik nacionalne manjine na kojem se ostvaruje plan i program nastave i učenja i
- je obavio obuku za instruktora i ima potvrdu o položenom ispitu za instruktora, tj. licencu.

Obuke za instruktora i polaganje ispita za instruktora sprovodi Privredna komora Srbije. Troškove izdavanja licence i vođenja registra o izdatim licencama snosi Privredna komora Srbije, dok troškove obuke i polaganja ispita za instruktora snosi poslodavac.

Instruktor kontinuirano prati napredovanja učenika u saradnji s koordinatorom učenja kroz rad. Veštine i znanja u okviru određenog obrazovnog profila prenosi koordinator učenja kroz rad, odnosno licencirani instruktor u preduzeću.

9. OCENJIVANJE I ISPITI U DUALNOM OBRAZOVANJU

Instruktor kontinuirano prati napredovanje učenika u saradnji s koordinatorom učenja kroz rad.

Nakon završenog školovanja učenici polažu završni i maturski ispit, kojim se proveravaju stečene kompetencije. U proveri stečenih kompetencija tokom učenja kroz rad obavezno učestvuju kvalifikovani predstavnici poslodavaca.

Nakon položenog završnog, odnosno maturskog ispita učeniku se izdaje diploma sa dodatkom koji sadrži podatak o obimu ostvarenog učenja kroz rad i spisak poslodavaca kod kojih je učenje kroz rad obavljen.

10. GDE DOBITI VIŠE INFORMACIJA?

Ukoliko poslodavac želi da se uključi u sistem dualnog obrazovanja, svaka regionalna privredna komora ima osobu zaduženu za obrazovanje kojoj se može обратити за помоћ.

Informacije o dualnom obrazovanju u Privrednoj komori Srbije – Regionalnoj privrednoj komori Moravičkog i Raškog upravnog okruga mogu se dobiti na brojevima telefona 036 322 495 i 032 343 085.

11. PREPORUKE ZA POSLODAVCE

Sa ciljem što boljeg realizovanja učenja kroz rad, poslodavci treba da ispitaju mogućnosti svojih preduzeća pre prijema učenika na obuku, kroz sledeće korake:

1. Upoznavanjem sa zakonskim okvirom koji reguliše dualno obrazovanje;
2. Opredeljenjem za obrazovni profil za koji će se organizovati učenje kroz rad;
3. Definisanjem broja učeničkih mesta;
4. Uspostavljanjem kontakta sa osobom zaduženom za dualno obrazovanje u regionalnoj privrednoj komori;
5. Imenovanjem i obučavanjem instruktora u preduzeću;
6. Planiranjem obuke za učenike;
7. Formalizovanjem ugovora između preduzeća i škole, kao i između preduzeća i učenika;
8. Ukoliko se utvrdi da se u preduzeću ne može u potpunosti realizovati učenje kroz rad, o tome treba obavestiti školu, koja će u dogovoru sa regionalnom privrednom komorom osigurati da se deo programa realizuje u drugom preduzeću.

12. KORISNE ADRESE

PRIVREDNA KOMORA SRBIJE

Resavska 13–15 11000 Beograd Tel: 011 3300 900, www.pks.rs

MINISTARSTVO PROSVETE, NAUKE I TEHNOLOŠKOG RAZVOJA

Nemanjina 22-26, 11000 Beograd, Tel: 011 3613 734, www.mpn.gov.rs

ZAVOD ZA UNAPREĐIVANJE OBRAZOVANJA I VASPITANJA

Fabrisova 10, Beograd, Tel: 011 206 80 18 www.zuov.gov.rs

MINISTARSTVO PRIVREDE

Kneza Miloša 20, 11000 Beograd, Tel: 011 36 42 600, www.privreda.gov.rs

MINISTARSTVO ZA RAD, ZAPOŠLJAVANJE, BORAČKA I SOCIJALNA PITANJA

Nemanjina 22-24, 11000 Beograd, Tel: 011 30 38 661, www.minrzs.gov.rs

Izjava o odricanju od odgovornosti: Ova publikacija održava isključivo stav autora publikacije i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

PRIVREDNA
KOMORA
SRBIJE

Regionalna privredna komora
Moravičkog i Raškog upravnog okruga

**PRIVREDNA KOMORA SRBIJE – REGIONALNA PRIVREDNA KOMORA
MORAVIČKOG I RAŠKOG UPRAVNOG OKRUGA**

Omladinska 2, 36000 Kraljevo

Tel: 036 334 655